

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно удосконалення державної політики управління та приватизації об'єктів державної і комунальної власності, а також інституційних засад діяльності Фонду державного майна України»

1. Резюме

Метою проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно удосконалення державної політики управління та приватизації об'єктів державної і комунальної власності, а також інституційних засад діяльності Фонду державного майна України» (далі – проєкт Закону) є пришвидшення приватизаційних процесів шляхом удосконалення інституційного механізму приватизації. Завданнями проєкту є встановлення дієвої структури та організації діяльності Фонду державного майна України, спрямованої на підвищення результативності його функціонування; уточнення окремих положень законодавства з питань приватизації, управління об'єктами державної власності, корпоративного управління тощо, спрямованих на прискорення приватизації та підвищення ефективності управління об'єктами державної власності, щодо яких прийнято рішення про приватизацію.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

Закон України «Про приватизацію державного і комунального майна», прийнятий 18 січня 2018 року за № 2269-VIII, забезпечив суттєве спрощення процедур приватизації, проте не було досягнуто очікуваного позитивного ефекту стосовно високих темпів приватизації. В державній власності залишається значна кількість неефективно працюючих підприємств (більше 3,5 тис.).

На нових засадах вже запущено процес малої приватизації. Об'єкти малої приватизації продаються на більш ніж 30 електронних майданчиках системи ProZorro.Продажі. Нові способи продажу довели свою ефективність, але продаж виставлених об'єктів малої приватизації не може забезпечити виконання Фондом державного майна України далі – Фонд) поставлених завдань з наповнення державного бюджету.

Протягом 2018 – 2019 років судами різних інстанцій фактично було заблоковано процес великої приватизації. Гальмування процесу великої приватизації перешкоджає пошуку інвестора і надходженню інвестицій.

З метою прискорення економічного розвитку 2 жовтня 2019 року прийнято Закон України «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації» № 145-IX, яким розблоковано процес масштабної приватизації в Україні. Очікується передача значної кількості об'єктів з переліку на продаж, що вимагає удосконалення процедурних питань.

Необхідність розроблення законопроекту викликана також потребою вдосконалення законодавчого регулювання діяльності Фонду державного майна України в частині нівелювання зовнішніх впливів при виконанні його повноважень.

3. Суть проєкту акта

З метою посилення спроможності Фонду державного майна України здійснювати покладені на нього функції проєктом Закону викладається у новій редакції Закон України «Про Фонд державного майна України».

Проєктом Закону визначено статус Фонду державного майна України, принципи, повноваження, структуру та організацію діяльності.

Особливості спеціального статусу Фонду державного майна України обумовлюються його завданнями та повноваженнями та полягають в особливому порядку призначення керівництва Фонду державного майна України, організації роботи Фонду державного майна України, охороні особистих і майнових прав, обмеженнях працівників державного органу приватизації щодо участі у процесах приватизації та в умовах оплати праці.

З метою зниження корупційних ризиків та запобігання зовнішніх впливів, що дають змогу втручатися у реалізацію повноважень Фонду державного майна України, створюється Правління Фонду державного майна України для колегіального прийняття особливо важливих рішень з питань роботи Фонду державного майна України. Проєктом Закону визначено склад Правління Фонду державного майна України, порядок його формування, повноваження та порядок роботи.

Правління Фонду державного майна України є колегіальним органом та складається з семи осіб. Голова Фонду державного майна України, перший заступник та заступники Голови Фонду державного майна України входять до складу Правління Фонду державного майна України за посадою. Правління Фонду державного майна України очолює Голова Фонду державного майна України.

З урахуванням положень Конституції України, Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», Закону України «Про Кабінет Міністрів України», Закону України «Про державну службу» встановлено чіткий порядок призначення та звільнення Голови Фонду державного майна України та його заступників, керівника апарату Фонду державного майна України. Проєктом Закону чітко визначено повноваження Голови Фонду державного майна України, у тому числі щодо участі в засіданнях Кабінету Міністрів України з правом дорадчого голосу для скоординованості дій органів влади в процесі приватизації.

Для підвищення рівня інформаційної підтримки у сферах діяльності Фонду державного майна України створюється патронатна служба Голови Фонду державного майна України, яка здійснюватиме організацію зустрічей та зв'язків із громадськістю, засобами масової інформації, консультування

Голови Фонду державного майна України, підготовку матеріалів, необхідних для виконання завдань Фонду державного майна України.

Порівняно із нормами чинної редакції Закону України «Про Фонд державного майна України» уточнено повноваження Фонду державного майна України у зв'язку із прийняттям нових законодавчих актів та доповнено повноваженнями щодо проведення перевірки та аналізу використання державного майна балансоутримувачами державного майна та іншими суб'єктами господарювання, за результатами якої у разі виявлення порушень можуть складатися протоколи про адміністративні правопорушення.

Проектом Закону уточнено розмір посадових окладів керівних осіб Фонду державного майна України, що відповідає рівню їх відповідальності, завдань та обов'язків.

Для забезпечення гарантій незалежності посилено захист працівників Фонду державного майна України під час виконання покладених на Фонд державного майна України функцій.

Для пришвидшення і удосконалення процесів приватизації вносяться зміни до Господарського кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Господарського процесуального кодексу України, Кодексу України з процедур банкрутства, Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна», Закону України «Про управління об'єктами державної власності», Закону України «Про акціонерні товариства», «Про оренду державного та комунального майна», Закону України «Про передачу об'єктів державної та комунальної власності», Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю», інших актів законодавства.

Зокрема, зазначеними змінами передбачається:

- централізація прийняття рішень стосовно включення об'єктів в переліки об'єктів малої приватизації та рішення про їх приватизацію;
- оптимізація строків прийняття рішення про приватизацію та процесу передачі об'єктів в управління Фонду державного майна України;
- врегулювання питання щодо виключення об'єктів з переліків об'єктів малої приватизації та подальших дій з непроданими об'єктами;
- можливість продажу об'єктів великої приватизації через електронні майданчики;
- нівелювання можливості блокування приватизації судом через забезпечення позову;
- зменшення корупційних ризиків при викупі об'єкта приватизації орендарем;
- компенсація орендарю витрат на поліпшення орендованого державного майна у випадку приватизації його іншим покупцем;

- можливість перетворення державних комерційних підприємств при приватизації, у тому числі і в товариства з обмеженою відповідальністю із застосуванням усіх стандартів публічності, передбачених для акціонерних товариств;
- непоширення на об'єкти державної власності, які передані на приватизацію, норм щодо формування на загальних підставах незалежних наглядових рад;
- забезпечення врахування у Кодексі України з процедур банкрутства положень законодавства у сфері приватизації (зокрема, Закону України «Про приватизацію державного та комунального майна», Закону України «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації»), що стосуються особливостей банкрутства підприємств, щодо яких прийнято рішення про приватизацію або щодо яких скасовано заборону на приватизацію;
- можливість безоплатно передавати з державної в комунальну власність корпоративні права підприємств, на балансі чи у статутному капіталі яких є майно, яке відповідно до Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності» може бути передане у комунальну власність безоплатно;
- виключення норми щодо необхідності погодження призначення керівників підприємств, що належать до сфери управління міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, із місцевими державними адміністраціями для зменшення корупційних ризиків;
- можливість Фонду державного майна України самостійно здійснити необхідні дії щодо приведення установчих документів акціонерних товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій належить державі та які перебувають у сфері управління Фонду державного майна України, у відповідність та/або проведення їх реструктуризації/ліквідації;
- захист Фонду державного майна України від вимог інших акціонерів щодо примусового викупу їхніх акцій у випадках, визначених законом;
- уточнення процедури передачі в оренду ЄМК, заборони на оренду встановлену окремими спеціальними законами, гармонізація із законодавством про морські порти.

Усі зміни до законодавства гармонізовані між собою і реалізують механізм пришвидшення, удосконалення, спрощення процедури приватизації.

4. Вплив на бюджет

Реалізація Закону у разі його прийняття не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України. Витрати для оплати праці

керівництва Фонду державного майна України в розмірі, передбаченому проектом Закону, можуть бути здійснені в межах коштів, виділених на фінансування Фонду державного майна України відповідно до Державного бюджету України.

5. Позиція заінтересованих сторін

Реалізація акта матиме вплив на ключові інтереси заінтересованих сторін. Прогноз впливу додається.

Проект Закону регулює питання приватизації об'єктів комунальної власності та був надісланий на розгляд Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування. Отримано пропозиції від Асоціації міст України та Української асоціації районних та обласних рад, які враховано при доопрацюванні проекту Закону.

Проект Закону не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності і не надсилався на розгляд Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

Проект Закону не потребує проведення консультацій з громадськістю.

6. Прогноз впливу

Реалізація акта не матиме впливу на розвиток регіонів, ринок праці, громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище.

Водночас, проект Закону є регуляторним актом і матиме вплив на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект Закону погоджено із зауваженнями Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Міністерством фінансів України.

Отримано висновок Міністерства юстиції України за результатами правової експертизи проекту із загальною підсумковою оцінкою: невідповідний із зауваженнями щодо невідповідності Конституції та законам України, іншим актам законодавства, недотримання вимог нормопроєктувальної техніки.

Відповідно до вимог § 40 глави 3 розділу 4 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950, законопроект підлягає повторному погодженню Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерством фінансів України, Міністерством юстиції України.

8. Ризики та обмеження

Проект Закону не містить положень, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті Закону відсутні правила і процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією. Громадська антикорупційна експертиза проекту Закону не проводилася.

У проекті Закону відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза проекту Закону не проводилася.

У проекті Закону відсутні положення, які впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект Закону розроблено на виконання абзацу четвертого пункту 1 доручення Прем'єр-міністра України від 20.05.2020 № 20981/0/1-20 за результатами наради під головуванням Прем'єр-міністра України, проведеної 14 травня 2020 року, Плану пріоритетних дій Уряду (крок 158), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09 вересня 2020 року № 1133-р.

Голова Фонду

Дмитро СЕННИЧЕНКО